

Aan MINDEF
Van DGB
d.t.v. SG
In afschrift aan CDS, HDFC, DCo

TER BESLISSING

Datum
24 november 2022

Onze referentie
BS2022028796

Opgesteld door

_____

_____

Aantal bijlagen

1

Nota

Aanbieding Defensie Ruimte Agenda aan de Tweede Kamer

Aanleiding

Op 22 november is de Raad voor Defensie, Internationale, Nationale en Economische Veiligheid (RDINEV) akkoord gegaan met de Defensie Ruimte Agenda. In vervolg hierop wordt de Agenda geagendeerd voor agendering in de Ministerraad van 25 november.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om na aanneming door de MR op 25 november van de Defensie Ruimte Agenda deze naar de Tweede Kamer te sturen.

Kernpunten

- Onze krijgsmacht is voor haar inzet in belangrijke mate afhankelijk geworden van de ruimte. Het gaat daarbij met name om het gebruik van satellieten die essentieel zijn voor de communicatie, navigatie, observatie etc. ten behoeve van het informatiegestuurd optreden van onze strijdkrachten. Eigenlijk kan Defensie niet meer zonder het gebruik van de ruimte.
- De Defensie Ruimte Agenda staat stil bij de ontwikkelingen, dreigingen en afhankelijkheid van het ruimtedomein en gaat in op de capaciteiten die Defensie voor de ruimte aan de hand van investeringen de komende jaren wil verwezenlijken:
  - het versterken van de personele capaciteit eerst in het Defensie Space Security Center en vervolgens verder in de Defensieorganisatie
  - het versterken van de kennisopbouw en technologieontwikkeling in het ruimtedomein
  - het opbouwen van een eigen satellietcapaciteit
  - het opbouwen van capaciteiten voor nationale *space situational awareness* (ruimtebewustzijn, weten wat er boven je gebeurt), ruimteweer, (laser) satellietcommunicatie, robuuste Positie, Navigatie- en Tijdinformatie, early warning en *Intelligence, Surveillance en Reconnaissance*.
- Nationaal wil Defensie haar ambities in de ruimte realiseren samen met de kennisinstellingen TNO en NLR, de defensie- en veiligheidsgerelateerde industrie, andere ministeries en het Netherlands Space Office.
- Internationaal zal Defensie op het ruimtedomein de komende jaren nadrukkelijker inzetten op samenwerking binnen de EU. Natuurlijk zal ook reeds bestaande samenwerking in NAVO-verband en bilateraal met strategische partners worden geïntensiveerd.
- De investeringen in het ruimtedomein geven een belangrijke impuls aan de hoogwaardige Nederlandse ruimtevaartsector (publiek en privaat) en bevorderen de economische veiligheid en de strategische autonomie van Nederland.

Toelichting

- De ingrijpend veranderde geopolitieke veranderingen en ontwikkelingen vragen om een technologisch hoogwaardige en informatiegestuurde krijgsmacht die toekomstbestendig is.
- Het beschikken over capaciteiten in het ruimtedomein is een noodzakelijke schakel in het informatiegestuurd optreden van de krijgsmacht. Daarbij gaat het niet uitsluitend om waarneming en communicatie. Ook de bescherming van onze veiligheid tegen toegenomen dreigingen in de ruimte vraagt om het opbouwen van capaciteiten voor het ruimtedomein.
- Het in het ruimtedomein investeren heeft als effect dat wij in de ruimte beschikken over meerdere eigen satellieten en sensoren voor informatie-dominantie bij het informatiegestuurd optreden, dat wij beschikken over *space situational awareness* zodat wij precies weten wat er boven ons gebeurt en dat wij beschikken over eigen (nationaal of in samenwerkingsverband) capaciteiten voor *early warning*, ruimteweer, PNT, ISR en lasersatellietcommunicatie, dat wij een operationeel Defensie Space Security Center krijgen wat de kennisautoriteit binnen Defensie voor de ruimte wordt en waarmee wij onze kennisbasis en technologieontwikkeling (R&T) kunnen versterken.
- Daarnaast zorgen de ruimte capaciteiten er voor dat wij minder afhankelijk worden van anderen (andere partners en systemen), externe data kunnen verifiëren en een zekere mate van strategische autonomie bewerkstelligen. Bovendien zorgt het er voor dat internationaal, in de EU en NAVO, en bilateraal het vertrouwen in Nederland als een betrouwbare partner in het ruimtedomein toeneemt.

Financiële overwegingen

Via de Maatregelennota 2022 is ten behoeve van het ruimtedomein (Actielijn 5, nieuwe domeinen) voor de periode 2023-2027 een bedrag tussen € 25-100 mln. opgenomen om Space als operationeel domein binnen de Defensie organisatie in te richten. HDFC heeft de agenda afgestemd met MinFin/IRF (financiële inpasbaarheid en onderbouwing van doelmatigheid en doeltreffendheid cf. CW 3.1).

Juridische overwegingen

Niet van toepassing

Communicatie

Samen met DCO zal de communicatie worden afgestemd wanneer de agenda aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens van de steller worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

